

Informatiebijeenkomst 'Gebruik van stedelijk afvalwater voor irrigatie in land- en tuinbouw. Regels en uitvoering

Michelle Talsma (STOWA) opent de bijeenkomst en verwelkomt alle aanwezigen. Ondanks de regen van de laatste weken is het van belang goed voorbereid te zijn op perioden van droogte. Gebruik effluent wordt dan mogelijk een belangrijke optie als bron voor zoetwater. Doelstelling van de bijeenkomst is om kennis uit te wisselen over de EU verordening voor gebruik van stedelijk afvalwater en hoe deze in Nederland uitgewerkt is. Veel partijen zijn betrokken bij het onderwerp en het is daarom fijn dat een diversiteit aan mensen aanwezig is.

Oscar Helsen (Ministerie I&W) geeft de aftrap met de aanleiding en de doelstelling van de EU-verordening (2020/741). Aanleiding om over gebruik van stedelijk afvalwater na te gaan denken, is gelegen in de toename van de droge zomers en de toename van de watervraag door verschillende sectoren. Dit, naast andere maatregelen zoals het beperken van de watervraag, duurzamer omgaan met de zoetwatervoorraad (beperken onttrekkingen uit het grond en oppervlaktewater) en andere bronnen benutten zoals zilt/zout water.

Ook andere landen buigen zich over de vraag hoe te zorgen voor voldoende zoetwater? In landen als Spanje en Israel wordt effluent al toegepast in de landbouw, En is regelgeving gewenst rondom het veilig/verantwoord toepassen daarvan. Vandaar de ontwikkeling van een EU verordening.

Waar gaat de verordening over? Afbakening: direct gebruik voor irrigatie in de landbouw via een innamepunt, dus niet via een sloot of andere aanvoerrote. Er kwamen verschillende vragen hoe hiermee om te gaan, omdat nu vaak de bestaande praktijk is dat men water uit de sloot gebruikt (indirect gebruik effluent). Dit gebruik valt niet onder deze verordening. Het onderzoek van het RIVM dat later aan de orde kwam geeft aan dat er rekening gehouden moet worden dat direct gebruik niet slechter is dan de bestaande praktijk.

Oscar gaf aan dat in de verordening een deel van de microbiologische risico's al is aangegeven en genormeerd risico's, maar dat risico's van stoffen, zoals de zeer zorgwekkende nog niet opgenomen zijn en aan de deelstaten zelf is hoe dit in te vullen. De vraag is of Nederland daar aanvullend iets over op wil nemen. Ook dit is een onderdeel van het onderzoek dat door het RIVM momenteel wordt uitgevoerd (volgend jaar resultaten verwacht).

Coen Emmen (DCMR) ging als vervanger van de zieke Jochem Westerop (RWS) daarna kort in op de handreiking die gemaakt is om een risicobeoordeling te kunnen maken. Deze is te vinden op <https://iplo.nl> (zie ook de aankondiging in de agenda). In deze handreiking is rekening gehouden met de type risico's die eerder door Oscar genoemd zijn.

Frank Swartjes (RIVM) ging in op het onderzoek dat verricht wordt. Binnen RIVM wordt gekeken naar de bestaande wet- en regelgeving en welke normen daaruit af te leiden zijn. Het gaat over bescherming van mens, plant en dier. Er zijn 7 wettelijke kaders waar in ieder geval rekening mee gehouden moet worden. Deze zijn of worden vertaald naar de Eu verordening en de ontwikkelde handreiking.

Tot slot benadrukt Oscar Helsen dat we in Nederland voorop lopen met de implementatie/uitwerking van de EU verordening. Dat er nog geen aanvragen zijn en dat het onderwerp veel vragen oproept en er behoefte is aan een vervolg bijeenkomst.

Michelle Talsma bedankt alle sprekers en aanwezigen voor de vele vragen en de geanimeerde discussie en nodigde iedereen uit voor een borrel.

De bijeenkomst was zeer geanimeerd en er werden vele vragen gesteld en met elkaar gediscussieerd over de volgende onderwerpen en vragen:

- Van wie is het effluent?
 - o Tot het lozingspunt van het waterschap dat het stedelijk water zuivert.
- Wat zijn de regels rondom hergebruik via de sloot door de landbouw?
 - o Hergebruik via sloot wordt niet gezien als hergebruik maar als gebruik oppervlaktewater. In landbouwgebieden kunnen waterschappen een irrigatieverbod opleggen aan boeren in tijden van droogte.
- Hoe zit het met hemelwaterafvoer dat ook niet schoon is?
 - o Valt momenteel niet direct onder de verordening, maar opgestelde risico-analyse kan natuurlijk ook hiervoor gebruikt worden.
- Wat is de reikwijdte van de richtlijn?
 - o Direct gebruik van gezuiverd stedelijk afvalwater voor irrigatie in land- en tuinbouw
- Valt bedrijfszuivering er onder?
 - o Nee
- Wie is de exploitant/aanbieder? Past dat bij de taak van het waterschap?
 - o Iedereen die dit wil aanbieden, dat kan een waterschap zijn, maar ook een andere partij.
- Waar ligt het ondernemers risico?
 - o Bij de ondernemer
- Wat voor type contract moet je sluiten?
 - o Privaat contract
- Wie is bevoegd gezag?
 - o De Provincie is bevoegd gezag. De omgevingsdiensten voeren de vergunning, toezicht en handhavingstaken uit.
- Kun je de verordening ook gebruiken voor andere toepassingen?
 - o Niet direct, omdat voor andere toepassingen afvalwater nog als afvalstof wordt aangeduid
 - o Wel zou je het ontwikkelde risicobeheerplan alvast kunnen gebruiken om risico's in te schatten en dit met bevoegd gezag en gebruikers te bespreken/aan te kaarten.
- Wat moet Nederland straks aan de EU rapporteren?
 - o Nog niet helemaal duidelijk, wordt momenteel aan gewerkt. Waarschijnlijk in ieder geval de aanvragen die gedaan zijn cq. de vergunningen die verleend zijn.
 - o Informatie met betrekking tot de monitoring van de uitvoering staat vermeld in artikel 11 van de verordening.
- Hoe staat het met andere richtlijnen, zoals de Global-GAP
 - o Global GAP is een richtlijn voor groente- en fruittelers zelf en ook dan wordt een risico-analyse aanbevolen. Deze gaat minder ver dan wat deze verordening vraagt.
- Worden de Provincies en omgevingsdiensten geholpen bij de implementatie?
 - o Ministerie van I&W heeft gelden beschikbaar gesteld om capaciteit hiervoor vrij te maken. Communicatie en dergelijke loopt via de koepel van de provincies IPO.

- Worden alle risico's afgedekt?
 - o De ontwikkelde handreiking voor het risicobeheerplan en de normen in de verordening zijn goede handvatten, maar natuurlijk is gezond verstand nog steeds nodig. Als men weet dat er een aanvullend risico is bij gebruik van een bepaald water dan moet je dat natuurlijk meenemen.
- Mag je onder de marktprijs het water verkopen?
 - o Dat is aan de verkopende partij. Hiervoor zijn geen eisen opgenomen in de verordening.
- Wordt er in het onderzoek van het RIVM rekening gehouden met een soort vangnet voor overige stoffen of antropogene stoffen?
 - o Niet expliciet, maar er zijn wel enkele somnormen meegenomen. Wel een aandachtspunt voor het vervolg
- Is Non Target Screening (NTS) een goede manier om te screenen voor deze toepassing?
 - o Mogelijk, maar nu niet specifiek opgenomen.
- Kan er geholpen worden met welke zuiveringssystemen/technologieën bij deze verordening passen?
 - o Goede vraag, wordt mogelijk meegenomen in het vervolg
- Kan er een soort normenkader worden ontwikkeld, waar deze verordening een onderdeel van is, zodat er evenwichtig beleid gevoerd wordt of goede afwegingen gemaakt worden?
 - o Dit is de eerste verordening die het mogelijk maakt om gezuiverd stedelijk afvalwater toe te passen. Dit levert nog veel vragen en denkwerk op. De discussie is nog niet afgerond en zal doorgaan. Deze verordening is een goede start voor de discussie en het ontwikkelen van een soort normenkader of beleid.
- Is het mogelijk om een fictieve aanvraag in te dienen om zo te leren?
 - o Prima idee, wordt meegenomen in het vervolg